

ניצול ההזדמנויות!...

אנחנו כעת עושים את הצעדים הראשונים בספר שמות, בד בבד עם ימי השובבי"ם.

כידוע המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין השתית את יסוד עבודת ה' שלו על יציאת מצרים, והוא אמר פעם לח"א, אם תהיה לך שייכות ליציאת מצרים - תהיה לך שייכות לכל המעלות הגדולות!

ובסייעתא דשמיא נתחיל לראות קצת מחומש שמות:

דברנו שבוע שעבר על כח של יחיד, מהפרשה שלנו - אומר רבי חיים קמיל זצ"ל - לומדים את הזכות הגדולה של 'ניצול הזדמנויות', ואת ההפסד הנורא למי שלא מנצל את אותם ההזדמנויות.

פעמים יש לבן אדם 'הזדמנות' להעפיל לשמי רום, והוא מאבד את זה, ואחרי זה הוא כבר לא יוכל להגיע לזה שוב...

דרך דוגמא, כדי להמחיש את הדברים: לו יצוייר שיבוא למנהל מוסדות שנמצא באמצע בנין, ויספרו לו שיש פה נדיב, עשיר גדול, שאם תבוא אליו - הוא ישתכנע ויתרום לך את כל הבנין!... ואותו מנהל - יתעצל ולא יילך אליו. ולבינתיים הנדיב ההוא נסע לאמריקה וכבר לא היתה את האפשרות שהוא ייתן, ובאמת התברר שאם הוא היה מגיע בזמנו - הוא באמת היה מקבל הכל... אותו מנהל הרי לא יוכל לסלוח לעצמו!...

אומר רבי חיים קמיל, אנחנו לומדים מהפרשיות הללו, איזה מחיר כבד משלם מי שהיתה לו הזדמנות גדולה להתעלות והוא אבד אותה... הוא מביא לכך שתי דוגמאות: א. כתוב שמשו רבינו ביקש מהקב"ה "הראני נא את כבודך" (פרשת כי תשא לג, יח) ואחז"ל, (ברכות ז, א) אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, כשרציתי (בסנה) לא רציתי, עכשיו שאתה רוצה - אני איני רוצה.

לו יצוייר שבשעתו, כאשר הקב"ה נגלה אל משה ב'סנה' - משה רבינו היה מנצל את זה והיה מביט, הוא היה מגיע לדרגה הכי גבוהה!... "כי לא יראני האדם וחי"י... להגיע לדרגה כ"כ גבוהה שהוא יכול להמשיך לראות, ועדיין לחיות... אך הוא איבד את זה.

ורבי חיים קמיל מסביר שזו לא הייתה 'טענה' על משה ח"ו, שהרי הטעם שלא הסתכל הוא "כי ירא מהביט אל האלוקים"!! וגם זכה לשכר מיוחד עבור כך שהוא הסתיר פניו מהקב"ה... מהיראת שמים המיוחדת הזו... אבל סוף סוף יש זמן שהוא 'עת רצון', היה זמן שיכלת להשיג, היתה לך עת רצון. כאשר לא נצלת אותה - איבדת את הכל!... העת רצון ההיא חלפה ואיננה, ובזמן רגיל "כי לא יראני האדם וחי"י"...

ב. דוגמא שניה - מביא רבי חיים קמיל, היו את ה'זקנים'. הם היו השוטרים, שסבלו בעבור כלל ישראל. והנה כאשר משה רבינו הגיע אל פרעה כתוב (ה, א) "ואחר באו משה ואהרן", ואילו הקב"ה צוה (ג, יח) "ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים". מביא רש"י מהמדרש, ששאל, היכן הלכו הזקנים?... אמרו רבותינו: הלכו עמחן הזקנים והיו מגנבין את עצמן ונשמטין אחד אחד, שנים שנים, והלכו להן... כיון שהגיעו לפלטרין של פרעה - לא נמצא אחד שכן כתיב "ואחר באו משה ואהרן" והיכן הזקנים? אלא שהלכו להן. אמר להם הקב"ה: כך עשיתם! חייכם שאני פורע לכם! אימתי?... בשעה שעלה משה ואהרן עם הזקנים לקבל את התורה - החזירן הקדוש ברוך הוא, שנאמר: (כד, יד) "ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה".

הזקנים יכלו להגיע למדרגה להיות כמו משה רבינו... המדרגה הכי גבוהה!!! אבל בזמן הקושי - נשמטתם, איבדתם את הזכויות... אמנם על מה שהם מסרו נפש בעבור העם - הם זכו, ונהיו זקנים, אבל זה שבשעת קושי נרתעו לאחור - הם משלמים מחיר כבד... אין להם את הזכות לעלות להר סיני.

אומר רבי חיים קמיל, אי אפשר לזכות למדרגות גבוהות בלי לעמול ולהשקיע!!! בשביל לזכות לדרגה כזו גבוהה זה רק ע"י עמל ומסירות נפש... משה רבינו הלך ולא חת - זכה ונתעלה, אתם שחששתם - אין לכם זכות...

יוכבד ומרים שמסרו נפשם על הילדים במצרים איתא בחז"ל (שמו"ר א טז) שזכו שמיוכבד יצא משה וממרים בצלאל. וככה זה בכל החיים... בן אדם לא רוצה להתאמץ והוא לא יודע עד איפה הוא היה מגיע אם הוא היה מתאמץ ולא היה נרתע...

עמל התורה כנגד יסורים אחרים

אנחנו יודעים שהימים הללו הם ימי השובבי"ם, ימים של טהרה וקדושה, והדברים ידועים: מה העבודה שלנו בימים האלו?

האגלי טל (בהקדמה) מביא זוהר "רעיא מהימנא" בפרשת בהעלותך, שבגלות האחרונה "וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך", בעבודה קשה - זו קושיא, בחומר - זה קל וחומר, ובלבנים - ליבון ההלכה, ובכל עבודה בשדה - דא ברייתא. את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך - זה תיקון.

על קושיא אפשר לתרץ תירוצים, המנ"ח אומר שערי תירוצים לא ננעלו... אבל במקום שיש תיקון - - - זו עבודת פרך! כאשר א"א לפשוט את הקושי - להשאר עם הספק - זה עבודת פרך.

[הרב מפוניבז'] דיבר פעם לילדים בבתי אבות ואמר להם: ילדים יקרים! עוד מעט יבוא המשיח, וכולם ירוצו לראות אותו... אתם אל תהיו טפשים, תבואו לאלהיה ותשאלו אותו מה התשובה על כל ה"תיקון" שבש"ס... תמהרו לשאול אותו...! [תיקון זה ראשי תיבות תשבי יתריך קושיות ובעיות. אליהו הנביא שנקרא תשבי, הוא יתריך את כל המקומות בש"ס שנשארו בתיקון.]

דהיינו שהיום בגלות האחרונה, אחרי שכבר נתנה תורה - לא צריכים להגיע לכל העבודת פרך שהייתה במצרים לפני שנתנה התורה כדי להזדכך ולזכות. כי אחרי מתן תורה אפשר להגיע לאותם מעלות על ידי "עמל התורה". ומוסיף האגלי טל, שביום השבת יש כח זיכוך גדול ויותר קל לזכות לכל המעלות, וכאשר אף לומד תורה בשבת - זה התחברות של שתי קדושות המביאה לפסגות נעלות ביותר!

בישיבת קלם היו מתחזקים בימי השובבי"ם ב"עמל התורה", ובמושגים שלהם זה היה לשבור את כל כחות הטבע... היה להם סדר לימוד של שמונה שעות בלילה (!!!) הם עמדו על הרגליים ולמדו...

בסלונים - עד היום! - יש שני סדרים של חמש שעות (!) בלי דברים בטלים!... זהו עמל התורה! באגלי טל כתוב שאפילו על עוונות הכי חמורים שאף תשובה לא מועילה לכפר עליהם - עמל התורה כן מועיל. והוא מסביר זאת, שתשובה נעשית בלב, אך 'עמל התורה' מגיע למוח, ועל העוונות שפוגמים במוח - רק עמל התורה יכול לעזור! אנחנו יכולים להינצל מכל הקושי ומכל השיעבודים עם עמל התורה!!!

וממילא אנחנו צריכים לדעת:

הגמרא (בברכות) אומרת שלש מתנות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתן אלא ע"י יסורים. ואלו הן; תורה, עולם הבא, וארץ ישראל [בית המקדש].

בכדי להגיע לדרגות האלו צריכים להזדכך. והזיכוך הזה היה על ידי שיעבוד מצרים. וכיום - הזיכוך הזה נעשה ע"י עמל התורה, היום - ע"י עמל התורה אנחנו חוסכים את כל השיעבודים האחרים.

כאשר יעקב הלך לדרכו אחרי שהוא נפגש עם עשו, כתוב (בראשית לו, ו-ז) "ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת בנותיו... וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו, כי היה רכושם רב משבת יחדיו ולא יכלה ארץ מגוריהם לשאת אותם מפני מקניהם". וברש"י מביא: "ומדרש אגדה מפני יעקב אחיו, מפני שטר חוב של גזירת י"ג גר יהיה זרעך' המוטל על זרעו של יצחק. אמר, אלך לי מכאן! אין לי חלק לא במתנה שנתנה לו הארץ הזאת, ולא בפרעון השטר".

דהיינו, אי אפשר לזכות לארץ ישראל בלי הזיכוך של היסורים, עשו רצה להישאר כמות שהוא... עשו עם מידותיו הרעות, וגם לזכות לארץ

ישראל, אין כזה דבר... ולכן הוא הלך לארץ אחרת בגלל זה. אך יעקב יודע את המחיר ורוצה להישאר ולזכות לארץ ישראל. גם בתקופת השואה האחרונה כתב הגי"ר אריה לייב מאלין זצ"ל (במאמר שיצא בשנחאלי) וקלסו אותו גדולי ישראל, שהיות ומגרמניה החלה ההשכלה ולימוד התורה נחלש שם מאד, לכן התחילה השואה משם. כי זה כמו שיעבוד מצרים... כשאין תורה - יש עבודת פרך כפשוטו!... אבל מי שיש לו את 'עמל התורה' לא צריך שיעבודים חיצוניים. דברים פשוטים.

עמל התורה זה להבין!...

והנה, עמל התורה בנוי על כמה דברים: עמל התורה - זה להבין את הסוגיה, לברר אותה, לדעת אותה, ולחזור עליה!... בספר על ר' חיים קמיל מספר (בהקדמה) ראש כולל 'עטרת שלמה' באופקים, שהוא היה חברותא של הגר"ח קמיל. ויהי היום, ונערך שם סיום השי"ס, והיה שם אדם גדול שאמר בדרשה כי 'מי שלא זוכה לסיים שי"ס הוא נעבאך'!... אמר אותו ראש כולל בחיך להגר"ח קמיל, אולי נפסיק ללמוד בעיון ונתחיל להשקיע בלימוד השי"ס, אחרת נהיה נעבאך...

אמר לו רבי חיים קמיל, אמת. מי שלא זוכה לסיים שי"ס הוא 'נעבאך', אבל מי שלא מבין סברא טוב - הוא בעל מום!...

עמל התורה זה לא רק לרוץ דפים ולהספיק... עמל התורה זה להבין... להבין את מה שלומדים!

כאשר הייתי אברך צעיר שאלתי פעם את מרן הרב שך, במה להשקיע יותר, בעיון או בבקיאות?... הרב שך הביט בי ואמר - אני לא מבין... אם למדת דבר, ואתה מבין אותו, ויודע אותו טוב - זה עיון! ואם אתה לא מבין טוב - אז זה גם לא בבקיאות... כשלומדים דבר - עמלים להבין, עמלים על סברא לדעת אותה טוב.

החשמל ש'נדלק' בעיניים...

ובאותו מקום - מביא האגלי טל - חידוש גדול: יש האומרים שאם אדם נהנה מן הלימוד - הרי זה לימוד שלא לשמה... והוא אומר אדרבה! עיקר המצוה של תלמוד תורה הוא שאני אהנה מן הלימוד, ועיי זה אני אתקשר לתורה! זה עיקר הלימוד!... [וכע"ז כתב רבינו אברהם מן ההר, במס' נדרים].

לאחרונה התפרסמו דברי מרן הגי"ר דוב לנדו שליט"א, שבחור ששומע קושיא טובה של רבי עקיבא אייגר - צריך שיידלק לו ה'חשמל' בעיניים!...

ואני רוצה להסביר: למה באמת לא רואים אצל כולם את ה'חשמל' בעיניים?... כאשר יש מתג על הקיר, אם אני לוחץ נדלק האור. אבל יש לזה תנאי... שתהיה שם 'נורה', אם אין 'נורה' - לא יעזור ללחוץ על המתג... אין מה שיידלק...

החשמל בעיניים - מסברא טובה של רבי עקיבא אייגר - נדלק רק כאשר יש לך 'נורה' בעיניים!... ונורה בעיניים זה רק כאשר יש 'עמל התורה' והגוף נהיה 'דרופתקאי דאורייתא'! (נרתיק לתורה...)

אדם שעמל בתורה, ונהנה מן הלימוד, רואים ועוד איך את האור בעיניים!... וזהו הסימן של 'דרופתקאי דאורייתא'. אם אתה רוצה לדעת על בן אדם אם הוא חי את הלימוד, או לא, תאמר לו סברא טובה או קושיא חזקה, ותראה איך הוא מגיב... אם נדלק לו החשמל בעיניים או שלא נדלק לו...

פעם ניגש אלי בחור (לא מהישיבה פה) ושאל אותי בתמימות, (אולי זו היתה 'תמימות מעושה'... איני מכיר כ"כ) אומרים שכאשר היה למרן הרב שך זצ"ל רשבי"א קשה, או רמב"ם קשה, הוא לא היה יכול ללכת לישון. אני לא מבין - הוא שואל - אם יש רשבי"א קשה או רמב"ם קשה, אז שהרב שך לא יישן?...! שהרמב"ם והרשבי"א לא יישנו... מה זה נוגע לרב שך?...

בחור כזה - אין לו לא חשמל, ולא מתג, ולא נורה... כלום! לדעת מה זה מושגים של להיות קשור לתורה... כל החיים זה תורה... וכמו שראינו אצל הרב שך.

מסופר על מרן הרב שך זצ"ל, שפעם הגאון ר' דוד פינקל ראה אותו רוקד בשלג ליד הבית של הרב מבריסק... הוא ניגש אליו, ושאל, הראש ישיב'ע... מה קרה?... אמר לו: שמעתי כזו סברא נפלאה מהרב מבריסק... אה...! אני רוצה לרקוד... אדם שמונה בלימוד... סיפר לי גיסי הרה"ג ר' אברהם צבי טויב, שפעם אמר לו הרב שך, אברהם צבי! אתה יודע מה זה גיהנם?... הוא התחיל לפחד, מה עשיתי

שהרב שך מתחיל להפחיד אותי עם גיהנם... אמר לו הרב שך, אני אומר לך: כאשר יש לך פשט נפלא ברמב"ם בליל שבת, ואתה רוצה לראות אם זה 'נכנס יפה' בלשון הרמב"ם או לא, ויש לך מנורה חלשה שנמצאת גבוה בתוך החדר, ואתה מתקרב אל המנורה ולא מצליח לראות... אתה לוקח כסא, ומטפס על השולחן ומצמיד את הרמב"ם למנורה, ואתה עדיין לא רואה... זה נקרא גיהנם!...

[אמר גיסי, מאותו רגע - נרגעתי... אם זה הגיהנם הוא כבר לא מפחד...] אבל הוא התפלא מה הרב שך רצה לומר לו... לאחר זמן הוא פגש את הנכד של הרב שך, שסיפר לו: אני לא יודע מה קרה השבת לסבא, סבא התעורר באמצע הלילה, נטל ידיים, לקח את הרמב"ם הגדול ליד האור והוא לא ראה טוב, אז הוא לקח כסא ועלה על השולחן והצמיד את הרמב"ם ככה חצי שעה!!! הוא מסתכל מסתכל ולא יכול לראות...

כך נראה מי שהחשמל שלו נדלק בעיניים... זה באמת גיהנם בשבילו... הוא יצא בזה יד"ח גיהנם...

להיות מכובד, ולשמור על הגדרות!!!

והנה, מה קרה פתאום שהמצרים החלו להשתעבד בעם ישראל?...! אומר ה'אור החיים', שהמצרים מאד כבדו את העם היהודי, וכך היה כל זמן שאחד מן האחים היה קיים. אבל ברגע ש'וימת יוסף וכל אחיו' כבר לא היה את המונע של השיעבוד, כי לאט לאט הם ירדו ממדרגתם ונעשו שוים למצרים, וכבר היו נבזים בעיניהם... וכאשר מת "כל הדור ההוא", התחילו להשתעבד באמצעות קנאתם אשר ראו הפלגת רבים של ישראל שנמלאת ארץ מצרים בהם. כאשר הם התחילו לזלזל בעצמם, ונהי בעינינו כחגבים, וכן היינו בעיניהם! זה הא בהא תליא. כאשר אדם לא מחשיב את עצמו, המצרים ראו אדם בזוי שעושה שטויות ממילא הם החלו להשתעבד בהם.

וניתן דוגמא: אנחנו יודעים הרי שאין דבר יותר גבוה מיישיב'ע בחור... בחור ישיבה - אין דבר יותר מכובד מזה... באמת שאין! אבל כשהוא מזלזל בעצמו - יורד ערכו ומפסיד הכל.

גם היום, ישנם כל מיני אנשים שמזלזלים בעצמם... יש היום את נגע הפלאפונים... לא מדברים על הטרפים, אנשים כאלו הם בכלל לא 'בני תורה'... גם המכשירים הכשרים יש בהם שהם טרפים עם כניוים של כשרים... אבל על זה אנחנו לא מדברים, זה הגיהנם באמת!... אבל גם אם יש 'מכשיר כשר' שדומה לאסורים, אחד כזה כשר יכול להיות אשם בהרבה דברים שייגרמו מזה...

וצריכים לדעת שעל כל 'פריצת גדר' משלמים מחירים!

סיפר לי אברך, שהמשגיח הגדול רבי דן סגל שליט"א מסר שיחה בשבוע שעבר, ואותו אברך בא לשמוע אותו: רבי דן סיפר, שבא אליו אברך וסיפר לו שהבן שלו בוכה הרבה במשך הלילה, והיות והוא קם אליו, הוא לא יכול לישון, והיות והוא עייף הוא לא יכול לקום מוקדם לתפילה. אמר לו רבי דן, לא בגלל שהילד בוכה אתה לא יכול לישון ולכן קשה לך לקום מוקדם לתפילה... אלא בשמים נגזר עליך שלא תוכל לישון, ולכן הילד בוכה! **כי כשהיית בישיבה - והיית לך יכולת לקום להתפלל בישיבה ולא קמת, העדפת לישון אז עכשיו הקב"ה נותן לך להמשיך לישון...**

וסיפר לי גם מוריני הגי"ר אליהו אליעזר דיקמן, שהוא ראה אברך שלמד בישיבה, הוא שאל אותו איך אתה מסתדר? הילדים בוכים בלילה?... אמר לו, בישיבה תמיד אמרו שמי ששומר על סדרי הישיבה וקם לתפילה בזמן - הילדים שלו לא בוכים. **וככה זה אצלי... כולם ישינים רגוע...**

וככה זה כל החיים! מי שמשקיע - קוצר, ומי שלא משקיע - אח"כ משלם ביוקר... רק אתמול בא אלי אבא וסיפר לי בכאב שהבן שלו סטה מן הדרך הישרה... אנחנו צריכים להבין: "פורץ גדר ישכנו נחש", לא צריך לפעור חור כ"כ גדול... הנחש יכול להידחף גם בחור קטן מאד... והנחש - הסיטרא אחרא - הוא הממית!... אנחנו כבר יודעים כמה ראשי הישיבה מוסרים את נפשם על הדבר הזה שלא יהיו פלאפונים, ותמיד יהיו כאלו שייגידו, לא... לי זה לא מזיק... ועוד תירוצים מתירוצים שונים. אולי כאשר יבוא המשיח הם יישבו עוד בסנהדרין, שאחד מהתנאים לשבת בסנהדרין זה לדעת לטהר את השרץ בקיין טעמים... אבל כל פריצת גדר קטנה היום יכולה להשתלם במחיר גבוה בהמשך.

מיהו האדם המרומם...?

אומר רבי חיים קמיל (זוה העיקר!) ממה התחילה עבודת הגאולה של מרע"ה... לרומם את הבן אדם: עבד - אין לו כלום. **משה רבינו התחיל לרומם את אחיו היהודים... כתוב במדרש שהוא ניגש לכל אחד ואחד ואמר לו "מי יתן נפשי תחתיד"...** אני לא יכול לראות איך שאתה סובל... אני כל כך חי אותך, ומרגיש אותך... ולקח ממנו את המשא, ושם על כתפך, הוא רומם אותך... היהודי התחיל להרגיש, אני מרומם, אני בן מלך...! וזו היתה תחילת הגאולה! משה רבינו התחיל לרומם אותם... [ועי' אבן עזרא שמות יד-יג עה"פ התיצבו].

בן תורה צריך להיות מרומם! הוא הביא בשם המגיד הגה"צ רבי שלום שברון זצ"ל, שהחייב הראשון שמוטל על כל בן תורה הוא - לתרום לעם ישראל גדול בתורה! לתרום את עצמו...! להיות מתמיד, עמל בתורה, ולתרום לעמ"י עוד גדול בתורה!...

משה רבינו רומם את כולם... והרוממות הראשונה היא לא לחיות רק את עצמי, לחשוב גם על השני...!

באהבת חסד מביא את התנא דבי אליהו: כשהיו בניי במצרים הם התכנסו ביניהם להתחזק להחזיק בכל מה שאמר יעקב אביהם, **ולגמול חסד איש עם אחיו**, וראו שעלתה בידם... היתה את ההרגשה שאני לא 'עבד'... אני גומל חסד, אני מתחיל להתרומם. מי שחושב על השני הוא מרומם יותר! ובכל הליכות החיים...

כאשר עמרם גירש את אשתו, בגלל שפרעה גזר שכל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, אמרה לו בתו מרים שלש טענות, א. שלך קשה משל פרעה, פרעה גזר רק על הזכרים ואתה גם כן על הנקבות. ב. גזירת פרעה ספק אם תתקיים, שלך ודאי. ג. פרעה גזר על העולם הזה, שיהרגו, אבל לאחמ"כ הם יילכו לעולם הבא, אבל אתה גוזר גם על העולם הבא... יהודי הוא כל כך מרומם... הוא רק נולד, ומיד הורגים אותו! אבל הוא כבר זוכה לחיי העולם הבא... אבל צריך שהוא יוולד! וזו היתה הגאולה, לרומם ולרומם ולרומם...

אמר לנו בישיבה רבינו הגאון ר' הלל זאקס זצ"ל, "יוצא את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם". נשאלת השאלה, וכי יצאנו לחרות עולם?! הרי היו כ"כ הרבה שיעבודים במשך הדורות... היוונים, המן הרשע, מסעי הצלב, גירוש ספרד, השואה... אמר רבי הלל, מצרים שלטו גם בנפש! עם ישראל היו רמוסים ונחותים, אך היום - אני מלך בשבי! גם כשנמצאים בשביה - אי אפשר 'לשבור' את היהודי שבנו. אני מלך בשבי!

במס' שבת (סז, א ועוד) ר"ש אומר הלכה למעשה לגבי לסוך בשבת שמן ורדים על המכה, **כל ישראל בני מלכים הם**!!! גם העני הכי מרוד, לפי ר"ש מותר לו לסוך שמן ורדים, למה, כי אנחנו בני מלכים! אני בן מלך, אני מרומם, אני שומר על הזהות שלי! וממילא אסור לעשות שטויות, אחרת אתה מביא את עצמך לשאול תחתיה. דברים פשוטים.

הקב"ה נמצא איתנו גם בתוך ההסתר פנים...!

אבל צריך לדעת עוד יותר: מביא רבי חיים קמיל, שהר"ח בחגיגה (ה), וכן רש"י שם (ה, ב) אומרים על הפסוק "ועזבתים והסתרת פני מהם" (דברים לא, יז), מהו הסתר פנים? 'שצועק מצרות הבאות עליו ואינו נענה שלא יבואו'. וכן הר"ח כ"י, 'שהתפלל ואינו נענה'.

משה רבינו שאל את הקב"ה (ג, יג-יד) "הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרתי להם אלוקי אבותיכם שלחני אליכם, ואמרו לי מה שמו, מה אומר אליהם?"... "ויאמר אלוקים אל משה אהיה אשר אהיה" וכו'...

אומר הרמב"ן: [ונכדאי לראות בפנים את הכל!]" והנה ענהו האלוקים אהיה אשר אהיה, אהיה עמם בצרה זו ואהיה עמכם בצרות אחרות.

אמר לפנינו: רבונו של עולם! דיה לצרה בשעתה... אמר לו, יפה אמרת! כה תאמר לבני ישראל וגו'. לשון רש"י מדברי רבותינו (ברכות ט, ב).

והכוונה להם בזה, כי משה אמר לפניו יתברך, ואמרו לי מה שמו, שיגיד להם השם שיוורה הוראה שלימה על המציאות ועל ההשגחה, והקב"ה השיבו: למה זה ישאלו לשמי, אין להם צריך לראיה אחרת, כי אהיה עמם בכל צרתם, יקראוני ואענם! והיא הראיה הגדולה שיש אלוקים בישראל קרובים אלינו בכל קראינו אליו, ויש אלוקים שופטים בארץ!!! וזה פירוש נכון באגדה זו"י.

אומר הרמב"ן כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראינו אליו, מה אתם צריכים לדעת את שמי! אתם רוצים ראיה שאני שומר עליכם ואוהב אתכם?! הרי אתם רואים כאשר אתם מתפללים אני שומע.

שואל רבי חיים קמיל, הרי הגמרא בחגיגה (ה, א) אומרת כל שאינו בהסתר פנים - אינו מהן! וברש"י, אינו מוזרע ישראל. שצועק מצרות הבאות עליו ואינו נענה שלא יבואו, איך זה מסתדר?... **מוכח - אומר ר' חיים - שגם בשעת ההסתר פנים הכי גדולה, מי שרוצה - רואה בורא עולם!**

היום הרחוב אומרים שאסור לדבר על השואה הנוראה, יש הרבה שאלות על השואה... אמר לי מרן רה"י זיע"א, אני לא מבין למה לא... אני כן רוצה לדבר על השואה. הרי עשרות ומאות אלפי יהודים - נצלו!!! וכמעט כל אחד מספר, שמלאך המוות נפגש איתו שלש ארבע פעמים, ובדרך נס הוא ניצל... כל כך הרבה ניסים מספרים! לא רואים בעיניים שיש אלוקים!... ומתוך זה גם מבינים, שאף אותם אלו שנספו הי"ד הכל היה בדעת ובחשבון, והכל זה לטובה!... גם בשעת ההסתר פנים הכי גדולה, הקב"ה נמצא איתנו. עמו אנוכי בצרה.

היעב"ץ כותב שהנס הגדול יותר מכל ניסי מצרים הוא, שעם ישראל - הכבשה הקטנה - החזיקה מעמד בין שבעים זאבים! [הובא בהקדמה לסידור 'בית יעקב']

בוזרה כתוב (שמות ה, ב), (מביא הר"ח קמיל, והוא מפורסם מאד בסלונים), **"א"ר יהודה: אלמלי הווי ידעין בני נשא רחימותא דרחים קודשא בריך הוא לישראל, הווי שאגין ככפיריא למרדף אבתריה.** (אילו היו יודעים בני האדם כמה הקב"ה אוהב את ישראל, היו שואגים כאריות לרדוף אחריו!) **דתניא: 'בשעה דנחת יעקב למצרים, קרא הקב"ה לפמליא דיליה ואמר להין, כולכון חותו למצרים ואנא איחות עמכון, והיינו שכינתא בגלותא'.**

אנחנו לא לבד, הקב"ה איתנו... 'אני והו הושיעה נא', זה אנחנו והקדוש ברוך הוא! גם הוא נמצא איתנו בגלות. עמו אנוכי בצרה. ולמה הוא התגלה מתוך הסנה?... אחז"ל משום עמו אנוכי בצרה. הוא נמצא איתנו וכל פעם שהוא יכול לעזור לנו - כשזה לטובה הוא עוזר לנו!

אפילו ששלחו אותנו כי חטאנו לו... ירדנו מן הדרך... אבל אנחנו לא לבד... אבא לא עוזב את הילדים שלו...! גם בשעות הכי קשות - אפשר לראות את האהבה של הקדוש ברוך הוא... תדברו איתי... תבקשו ממני... אני אראה לכם...!!!

וכמה נפלאות ספרו בזמן הגזירות על רגעים שהיו בטוחים שזה הסוף ובכו והתפללו אל השי"ת בכל לבם, וברגע האחרון נעשה להם נס שלא כדרך הטבע - לדעת כי אני ה'!

חן ה' על יראיו...

והנה, אני רוצה לומר לכם, כל יציאת מצרים הכל זה אמונה והשגחה, לראות שהכל ביד ה', מאתיים ועשר שנה היו עמ"י משועבדים בצורה נוראה, ואחרי זה בבת אחת הקב"ה העלה אותם, עד ש"סוס ורכובו רמה ביס", "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"...

דבר נוסף שמאד כבש את ליבי! מה קרה פתאום שהמצרים התחילו לשנוא את היהודים!... כתוב בתהילים (קה, כה) "הפך לבם לשנוא עמו, להתנכל בעבדיו"!!! בחובות הלבבות כתוב, כאשר אדם מרגיש אהבה בלבו כלפי חברו, למה הוא אוהב אותו?... כי הוא עשה לו טובה וכדו'?!... לא, אז למה אני אוהב אותו?... כי ה' נתן בלבי שאני אוהב אותו!!! ברגע והקב"ה לא ירצה שאני אוהב אותו, גם אם יהיו לי את כל הנתונים לאהוב אותו - אני לא אוכל להסתכל עליו... וזהו הפך לבם לשנוא עמו - להתנכל בעבדיו.

הרמב"ן בפרשת ויגש (מז, יד) אומר דבר נורא: (ורואים את זה בחיים!...) יוסף עשה למצרים את הרעה הכי גדולה, הוא ניצל את השעה הקשה בה לא היה מה לאכול, הוא פרנס את כולם תמורת כספם וזהבם, ולבסוף קנה אותם לעבדים, והם וכל רכושם היו שייכים לפרעה, והוא גם העביר אותם מקצה לקצה בכל גבולות מצרים...

השנאה שהם היו צריכים לשנוא אותו היא היתה אדירה!!! איך אתה מנצל אותנו?... אך הרמב"ן אומר בדיוק להיפך... הם אהבו אותנו!!! איך זה ייתכן?... כי השם הוא המצליח את יראיו.

ומצאנו עוד דבר: כאשר המצרים התחילו לסבול בעשרת המכות, את מי היה עליהם לשנוא?... את היהודים! אך כתוב ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים וישאלום! ומה הם שאלו מהם?... כתוב קודם לכן "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות"... והתמיהה עצומה, מה קרה פתאום?... הרי אתם סובלים בגללם... אבל "ויתן ה' את חן העם"!!!

הריתחא דאורייתא...

כתוב באור החיים (תחילת תצוה) בשם הזוהר (ז"ח - ח). כי ארבע גלויות של ישראל, כל אחד מהם נגאלו בזכות אחד. השלשה הראשונים בזכות אברהם, יצחק ויעקב. והרביעי תלוי בזכות משה. ולפיכך נתארך הגלות כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצוות - **אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה**. זה יתכן ולא רק שיש איסור להתבטל, רק כדי להיות ראוי לזמן הגאולה צריך להיות ראויים לזה - ולזה צריך להיות יהודי מרומם וזה א"א אם לא ע"י רוממות התורה וקדושה.

הרב מבריסק אמר, עיקר ההצלה של הדור האחרון הוא שחסר לנו את הריתחא דאורייתא... תריב על סברא! תצעק בלימוד... תתווכח!!! כאשר אנחנו למדנו אצל הג"ר יוסף רוזובסקי זצ"ל, הוא היה מלמד ב"אש להבה", היתה שם ריתחא דאורייתא אמיתית... הוא היה עושה את זה עם חיוך... בלי לפגוע חלילה.

פעם אחת הוא התווכח עם רבי שמואל (אחיו) בביתו, (הוא גר בסמוך לבית משפט של משפטים בל ידעום... ומול ביתו היה את כולל יתורת ארץ ישראל, שהיה כולל חשוב מאד, ואף הרה"י למד שם). בקיצור, הוא התווכח בצעקות רמות עם רבי שמואל, והיו בטוחים שיש שם שני אנשים ניצים, אז באו שוטרים מבית המשפט בבהלה להפריד בין הניצים, וראו שני אחים אהובים שאוהבים אחד את השני, והתווכחו בלימוד...

ופעם נוספת - רבי יוסף התווכח עם הגר"ש קרליץ בכולל, וגם שם הצעקות והריתחא דאורייתא עלו עד לב השמים... ובית המשפט מיהרו לבוא, וכאשר עמדו על טעותם ונוכחו לראות שהכל רגוע, הם אמרו אבל אתם מפריעים לשופטים...

כשאנחנו היינו אצל רבי יוסף, מי שהיה אומר סברא לא נכונה, היו לו שני ביטויים כנגדו... היום כולנו מאד עדינים... הוא היה צועק 'פוייער!' זה 'איכר' בעברית... זה סברא של איש האדמה... והיתה לו עוד מילה שהוא היה אומר (באידיש) 'האקט נישט קיין ציאניקי' ובעברית 'אל תקשקש בקומקום'... וכשר יוסף היה אומר את זה היינו נהנים... אז ידענו שמתחיל להיות שמח... מתחילים לצעוק בהתלהבות, והוא היה מחייך, ושמה, וצועק...

היום - לא נהיינו יותר עדינים... פשוט לא איכפת לנו מסברא...! כמו שהיה אמר, רשב"א קשה זה בעיה של הרשב"א... מה זה נוגע אלי...

אך האמת שאם אתה לא מבין פשוט - זו בעיה שלך ועוד איך!!! עמל התורה! אתה חוסך ע"י זה את כל שאר הטרדות... אבל תהיה מרומם. ואז נזכה באמת לגאולה השלמה, שתהיה במהרה בימינו - אמן.

יוסף הצדיק יורד לבית הסוהר עם שמועות נוראות של לכוך ופשע... איך שר בית הסוהר היה צריך להסתכל עליו?... בצורה הכי נוראה, ולהתנהג עמו בצורה הכי שפלה... והנה מה שהיה בסוף, 'ויהי ה' את יוסף, ויתן חנו בעיני שר בית הסוהר, ואת כל אשר עושים שם - הוא היה עושה! במימריה היה מתעבד! הכל התנהל על פיו...! אתה יכול לחשוב הרבה בדברים מה יהיה אתך. אך לבסוף הקב"ה עושה כרצונו. אומר לך הרמב"ן - מה אתה צריך הוכחה מה שמי? תדבר איתי ואני אענה לך!!! וגם בשעת ההסתר פנים - תמיד אפשר לראות את חסדי הקב"ה עמנו, וטובותיו... רואים שהוא מכוון את הכל...

מי שלא משקיע - בוכה אח"כ הרבה...

היום היתה ההלווייה של אמו של מכובדינו ידיד הישיבה ואוהב בניה הר"ר יעקב דב מרמורשטיין, נוכחתי שם. ודיבר שם אחד הנכדים בשליחות אביו. הוא סיפר בשם אבא שלו, שהם גרו בכפר גדעון, ולא היה שם 'תלמוד תורה' כמו שאבא שלו רצה, והוא היה ילד קטן בן שבע, שלחו אותם לחיפה לסערט וזיניץ, ללמוד במקום קדוש, ולא היה שייך שהילד יבוא כל לילה הביתה ויחזור, אז הוא נשאר שם בחיפה, ובא פעם בכמה שבועות, והילד התחיל לבכות ולמרר בבכי... אמרו את זה לאבא, תראה איך הבן שלך בוכה... אמר האבא: יותר טוב שכעת הוא יבכה קצת מאשר שכשהוא יהיה גדול אנחנו נבכה הרבה...! ובאמת - תראו איך שהוא זכה להקים 'שבט שלם' של תורה וחסד מכל יוצ"ח!

הרבה פעמים בחיים נדרש מאיתנו קצת עמל, קצת יגיעה... מי שלא משקיע - אחרי זה הוא בוכה הרבה... אנחנו נמצאים בשנים של הישיבה, אלו שנים **באמת** של רוממות... שנים שמהם לוקחים את המטען לכל החיים...! להיות מרומם... להיות כמו בן אדם מרומם, לא לעשות שטויות... נכון, יש דברים שבאים בקושי... קשה לקום לתפילה...

סתם צריך לדעת, רוב אלו שלא קמים לתפילה שאני מדבר איתם, הם הולכים לישון מאוחר... **אמר מון ראש הישיבה רבי מיכל יהודא ליפקוביץ' זצ"ל, אצל היהודים - היום מתחיל מהלילה! העבודה של היום הראשונה היא ללכת לישון בזמן...** היצר הרע משקיע בזה הרבה! במקום להילחם עם הבן אדם יום שלם, הוא נלחם איתו על השעה שעתיים האחרונות של היום, שהוא יישן מאוחר... ואחרי זה כל היום הוא שלו...!

או שהוא יירדם במיטה ולא יקום לתפילה, או שהוא יירדם אח"כ בסדרים... הוא עייף, עייף... אחרי זה גם כשהוא יהיה נשוי, רבי דן אמר ששולחים אליו את המלאך שיפריע לו לישון בלילה... למה להיות טפשים... בואו נתרומם... הגאולה שלנו היא רק אם נתרומם!!!

לע"נ

מור אבי הרב רבי **יעקב אריה**
בן ר' **שלום הלוי הורן** זצוק"ל
נלב"ע בשב"ק פרשת שמות כ"א טבת תשנ"ג
תנצב"ה

ברכת מזל טוב לידידינו

הרב **יוסף אברהם שניידר** שליט"א
המסייע רבות למערכת 'ארחות חיים'
לרגל הולדת הבת בשעטור"מ
יה"ר שיזכו לגדלה לחופה ולמעשים טובים

לע"נ

הבה"ח **רפאל צבי אלימלך הרשלר** ז"ל
בהג"ר **חיים טודרס** זצ"ל
שהזדכך ביסורים מנעוריו
נלב"ע כ"ב טבת
תנצב"ה

לע"נ

הר"ר **בן ציון ב"ר אליהו הרבסט** זצ"ל
נלב"ע כ"ג טבת תשנ"ז
תנצב"ה

זכות הלימוד בגליון

לע"נ

הילדה **שרה ע"ה** בת תבדלחט"א **יפעת אסתר**
נלב"ע כ"ג טבת תשס"ה
תנצב"ה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר וכן שיעור דף היומי ועוד, בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ניתן לתרום לגליון מכל עמדות נדרים פלוס ברחבי הארץ באמצעות לחצן קופות נוספות בחיפוש יש להקיש ארחות חיים או קוד מוסד 1000729 כמו"כ ניתן לתרום דרך המערכת הטלפונית הממוחשבת נדרים פון בחיגו לטלפון 037630585 שלוחה 2071 או במספר פלא' 053-415-3025 כל מי שיכול לעשות הוראת קבע אפילו של כ5 ש"ח תבוא עליו ברכה, וכל המוסיף... ניתן לקבל את הגליון במייל: 4166058@gmail.com